

GALERIE XYZ

INFO-TIJDSCRIFT

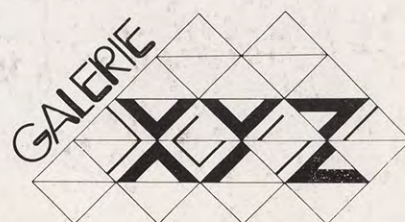
Jan Carlier

Marric Bot

TWEEMAANDELIJKS
TIJDSCRIFT-
BRABANTDAM 110
GENT BELGIE

APRIL
MEI
1983
NR 1

DIAVAK

Professionele

Dia-ontwikkeling

Agfa-Kodak

Marc De Sweemer
Gustaaf v.d. Woestijnelaan 3
9830 Sint-Martens-Latem
Tel. 091/82.67.86

A. DE WINNE KADERS

Stijl en Moderne
Alle inlijstingen

BRUNAUSTRAT 48
9110 GENT-SINT-AMANDSBERG
Tel. 091/284143

KEUKENS De Keyzer RUSTIEK MODERN

Gratis prijsofferte
+ schets

Oude Vestingstraat 6
8500 Kortrijk
Tel. 056/213283

ETN PVBA

*goud *juwelen *briljanten *cultuurparels *gravuren *glazen
kuismachines (elma - ultrason) *vijlen *burins *kuisproducten
*elektrische uurwerken *dick *troidevaux *bergeon *actuel
*chronographen incabloc *armbanden *dukuurwerken *naha-
lenna) *micrometers *ébauches (incabloc - robur - sternk. euz)
*gereedschap voor uurwerkmakers - juweliërs - graveerders -
*controleapparaten - *uurwerken (digital - quartz - luvar - luvaro)

LANGE BOOMGAARDSTRAAT 5-7 9000 GENT 91/258869

Galerie XYZ

REDAKTIE
Carl De Keyzer
Mark Van Roy
Dirk Braeckman

Medewerkers
Christine Adam
Mark Van Gijsegem
Johan Swinnen
Carl Uytterhaegen
Met dank aan de directie van KASK
Gent

Hoofdredacteur
Carl De Keyzer

Advertenties
Formaat; een vierde, halve of volledige
bladzijde.
Tarieven zijn in de galerie of telefonisch
te bekomen. tel 091/240776
Gelieve ons voor 15 mei te verwittigen
ABONNEMENTEN
Jaarabonnement voor 6 nummers; 350fr
Losse nummers; 70 Bfr
Betalingen op;
Galerie XYZ
Carl De Keyzer
Brabantdam 110
9000 Gent
ASLK 001-0574807-61
Telefoon 091-240776

DRUK
Drukkerij Goff Gent

VERANTWOORDELIJK UITGEVER
Carl De Keyzer
Brabantdam 110
9000Gent

AUTEURSRECHT
Het auteursrecht op de gehele inhoud
van dit tijdschrift wordt door Galerie
XYZ voorbehouden.

INHOUD

3 redactie, inhoud, voorwoord.
4-9 Jan Carlier : voorwoord, interview
5-7 Jan Carlier portfolio
8 Jan Carlier interview
9 Jan Carlier interview, curriculum, kri-
tiek.
10 Galerie XYZ flashback.
11 Duitse fotografie week in Gent
12-17 fotografie Marrie Bot
12 Marrie Bot, voorwoord, interview
13-15 Marrie Bot portfolio
16 Marrie Bot, interview.
17 Marrie Bot : curriculum, kritiek
18 «ZOOLOGIES» Michel Vanden Eeck-
houdt.
19 «ZOOLOGIES», kalender.

Info Tijdschrift

VOOR WOORD

Galerie XYZ bestaat al-nog maar zes maanden dus hoog tijd of twee jaar te vroeg om met een fototijdschrift te beginnen. Wij vonden gewoon dat de tijd gekomen was om ons publiek en de geïnteresseerden in het algemeen wat meer informatie te geven over onze galerie, maar vooral over de fotografie in het algemeen. Het is zeker niet onze bedoeling om er een soort reclameblad voor de galerie van te maken. De fotografie in België schreeuwt gewoon om wat meer aandacht. Vooral wanneer enkele gespecialiseerde bladen als Fotomagazine en Foto (dat zich meer en meer op de Nederlandse fotografie gaat richten) afhaken. Wij willen geenszins de rol van die bladen overnemen, we doen wat men van een fotogalerie die zichzelf een beetje respecteert, kan verwachten. en als je dan toch de grote stap waagt, want dat is het toch, dan kun je het best onmiddelijk goed doen. We hebben moeite noch kosten gespaard om een zo degelijk mogelijk tijdschrift te kunnen presenteren. Er werd zowel aan de lay-out als aan de inhoud uitgebreid aandacht besteed. Voor de psychische overlast werden we moreel gesteund door voorbeelden van galerijen die het voor ons al hadden voor mekaar gekregen. We danken dus galerie 't Pepertje en galerie Perspektief voor directe en indirecte steun. We hebben ook helemaal niet de ambitie om als uniek te worden bestempeld. Daarvoor vinden we het algemene belang, de fotografie, te belangrijk. We hopen dat ons tijdschrift enkele mensen bijeenbrengt en hun uit hun gemakkelijk isolerende houding wegrukt. U weet of weet misschien niet dat een fotogalerie kunnen en daarbij nog een tijdschrift uitgeven een betrekkelijk dure aangelegenheid is. Daarom hadden we van u een financiële participatie verwacht. Een abonnement kost slechts 350 Bfr per jaar en losse nummers zijn ver-

krijgbaar aan 75 Bfr. In het belang van de fotografie zou ik u vragen om die voor u kleine maar heel belangrijke stap te zetten. Daarvoor krijgt u een blad dat een symbiose van portfolio's en artikels bevat. Liever dan uitgebreid persoonlijk over een fotograaf te gaan schrijven hebben we geopteerd voor een vorm van interview en kritiek. Iedere maand wordt de exposerende fotograaf aan u voorgesteld aan de hand van een uitgebreid interview en een kritiek van één of meer vooraanstaande fotografen of critici. Voor deze maand hebben Christine Adams, Carl Uytterhaegen, en Johan Swinnen hun medewerking verleend. Aan algemene informatie werd ook gedacht. In dit nummer licht Mark Van Gijsegem u nader in over de komende Duitse week van de fotografie in Gent en Mark Van Roy besteed uitgebreid aandacht aan het recente werk van Michel Vanden Eeckhoudt namelijk «ZOOLOGIES». U ziet geen reden tot verveling. En ook het oog mag wat. Want een fotograaf bespreken zonder te tonen wat die precies maakt is zinloos. In de mate van het mogelijke wordt bij ieder besproken fotograaf te minste één illustratie bijgevoegd. De exposerende fotografen in de galerie worden elk apart in een portfolio voorgesteld. De wisselwerking tussen foto en inhoud wordt zo optimaal mogelijk verwerkt. In juni komt de Amsterdamse fotograaf Oscar Van Alphen zijn werk presenteren. Het wordt een combinatie van tekst en foto's, gebracht op een heel diepzinnige manier. Voor juli en augustus is er een groepstentoonstelling voorzien van 6 Belgische fotografen. Dat wordt dan ook de inhoud van ons volgend nummer. En daar zijn we nu reeds aan bezig. Mag ik u om dit voorwoord te sluiten uitnodigen op de vernissage van Jan Carlier op vrijdag 1 april om 20uur en ook voor de opening van de fototentoonstelling van Marrie Bot op vrijdag 29 april om 20uur. Tot ziens.

Jan Carlier

In april komt Jan Carlier tentoonstellen in Galerie XYZ. Hij is een jong fotograaf, pas 32, met een heel bewuste visie op de fotografie. Hij geeft ook o.a. les aan twee verschillende academies. Aan het Stedelijk Hoger Instituut voor Visuele Communicatie en Vormgeving te Genk en aan de Gemeentelijke Academie voor Beeldende Kunsten te Heusden-Zolder. Hij is dus voortdurend bezig met het medium fotografie en zijn artistieke toepassingen. We hadden samen een verhelderend gesprek dat qua duur wat is uitgelopen. Daarom laat ik nu onmiddellijk de inhoud op u los.

INTERVIEW

Carl De Keyser

Persoonlijkheid in je werk is heel belangrijk. Zou je dat als een voorwaarde durven stellen om tot artistiek werk te komen?

Ja. Want het heeft immers weinig zin om anderen te blijven herhalen, dat wrekt zich toch uiteindelijk. Als je de evolutie van de fotogeschiedenis doorloopt, dan kan je aan die persoonlijkheid de betere fotografen herkennen. Als je nu een volledige zaal volhangt met Westons en tijdgenoten dan denk ik dat je Weston direkt gaat herkennen. Dat is zo voor Weston, voor De Nooijer, voor Vogt en voor Tress. Om er maar enkele op te noemen. Het kaf wordt van het koren gescheiden door de herkenbaarheid van het werk. Je kunt dat persoonlijkheid noemen, originaliteit. Wat is dat uiteindelijk? Persoonlijkheid in je werk is natuurlijk een streefdoel, dat bereik je denk ik, na een verloop van een carrière. *Gaat die evolutie gepaard met uw manier van leven? Werk je naar een bepaalde stijl toe?*

Ik zie wel een onderscheid tussen stijl en persoonlijkheid. Hoe ouder je wordt hoe meer ervaring je opdoet, hoe meer ervaringen je kunt gaan verwerken, hoe rijker je werk uiteindelijk wordt. Dat vind ik wel belangrijk en dat wordt tamelijk veel vergeten. Opleidingen worden dikwijls te eng bekeken. Fotograaf ben je voor de rest van uw leven. Het vereist wel een brede basis. *Kun je aan uw laatste werk zien of je zelf een evolutie hebt doorgemaakt? Persoonlijk dan.*

Als ik de reacties hoor van mensen dan hoor ik meestal; er komt toch wel een eenzame sfeer uit uw foto's, een hele strakke kille sfeer. Dan gaat men u direkt gaan associëren met een hele strakke en kille mens. Dat is voor de hand liggend maar aan de andere kant kun je ook gaan zeggen dat dat werk tot stand komt

door een betrokkenheid. Het kan ook juist omgekeerd werken. Dat verwacht men soms wel eens. Als men gaat tentoonstellen bouwt men wel eens een scherm op. Iedereen doet dat. En dat kan wel eens verkeerd overkomen. Als je tentoonstelt ben je eigenlijk heel kwetsbaar. Dan kun je inderdaad op een bepaald moment eigenaardige reacties krijgen of hebben.

Artistiek bezig zijn is dat iets dat je onderscheid van de anderen of is dat gewoon een andere manier van leven? Dat geeft zin aan de dingen. Dat vind ik wel belangrijk. Het geeft gewoon een betekenis aan het leven voor uzelf, voor anderen misschien.

Je doet niet graag aan zelfpromotie. Is dat de reden waarom je weinig naar buiten komt met je werk?

Nee. Dat heeft iets te maken met beroepsomstandigheden en het familiale leven. Als je veel gaat tentoonstellen moet je uit uw privéruimte tamelijk veel tijd gaan vrijmaken. De tentoonstelling in Galerie XYZ is pas mijn derde individuele.

Als je dan tentoonstelt beschouw je dat als een eindpunt van een periode, als een afsluiting van een bepaalde gedachtengang?

Een eindpunt niet. Ik geloof eerder in beginpunten. Die gedachtengang is eigenaardig genoeg altijd dezelfde gebleven. Die komt wel altijd onder een andere vorm tot stand. Er zit wel een heel duidelijke evolutie in. Ik bemerk wel bij sommige fotografen dat men een tentoonstelling gaat opbouwen rond een bepaald thema, al of niet betrokken. Ik hoop van wel. En als die dan eenmaal afgelopen is begint men met iets totaal anders waar weinig of geen verband tussen zit. Voor mij is fotografie iets dat me konstant bezighoudt. Die vormgeving en die leefwereld vooral. Ik zie niet goed in waarom ik dan regelmatig zou moeten veranderen. Ik vind dat er een vrij sterke konstante zit in mijn werk. *Je werkt nooit toe naar een tentoonstelling.*

Nee, in feite niet. Ik hoop ooit een keer een aantal goede beelden bij elkaar te krijgen. Ik hang gewoon het beste op dat ik op een bepaald moment heb. Als je naar een bepaalde tentoonstelling wil gaan toewerken moet je die toch betrekkelijk ver in de toekomst gaan plannen. Omdat je soms enkele maanden of soms een jaar gewoon niet productief bent. Niet dat je er dan niet intens mee bezig bent maar omdat je gewoon geen opnamen maakt.

Vind je dat je foto's een vervreemding van de werkelijkheid geven of tracht je precies door het isoleren van bewe-

gingen en personages de essentie in die werkelijkheid weer te geven?

Ik vind dat er toch veel symboliek zit in mijn werk. De dingen die ik wil fotograferen die fotografeer ik scherp en de dingen die ik wil suggereren die fotografeer ik als beweging. Dat wordt wel eens verkeerd begrepen want vroeger is men ook veel met beweging bezig geweest. Dan zegt men dat beweging in de fotografie eigenlijk uitgeput is. Waar ben je toch mee bezig, vragen ze dan. Men zegt dat van beweging, men zegt dat ook van naakt. Maar hoe kan een onderwerp nu reeds uitgeput zijn. Historisch gezien begint het nog maar pas.

Is die vervreemding gezocht of komt die spontaan?

Dat is spontaan gekomen, door de evolutie. Er zitten heel strakke ritmepatronen in mijn werk en er zitten ook heel vluchtige elementen in. Dat is misschien een maatschappijbeeld. Mensen die daar al dan niet in bewegen, vluchtig zijn, bewust zijn.

In je beelden vertrek je meestal van een bepaald onderwerp, een detail, dat je dan met de omgeving invult tot een vast geheel.

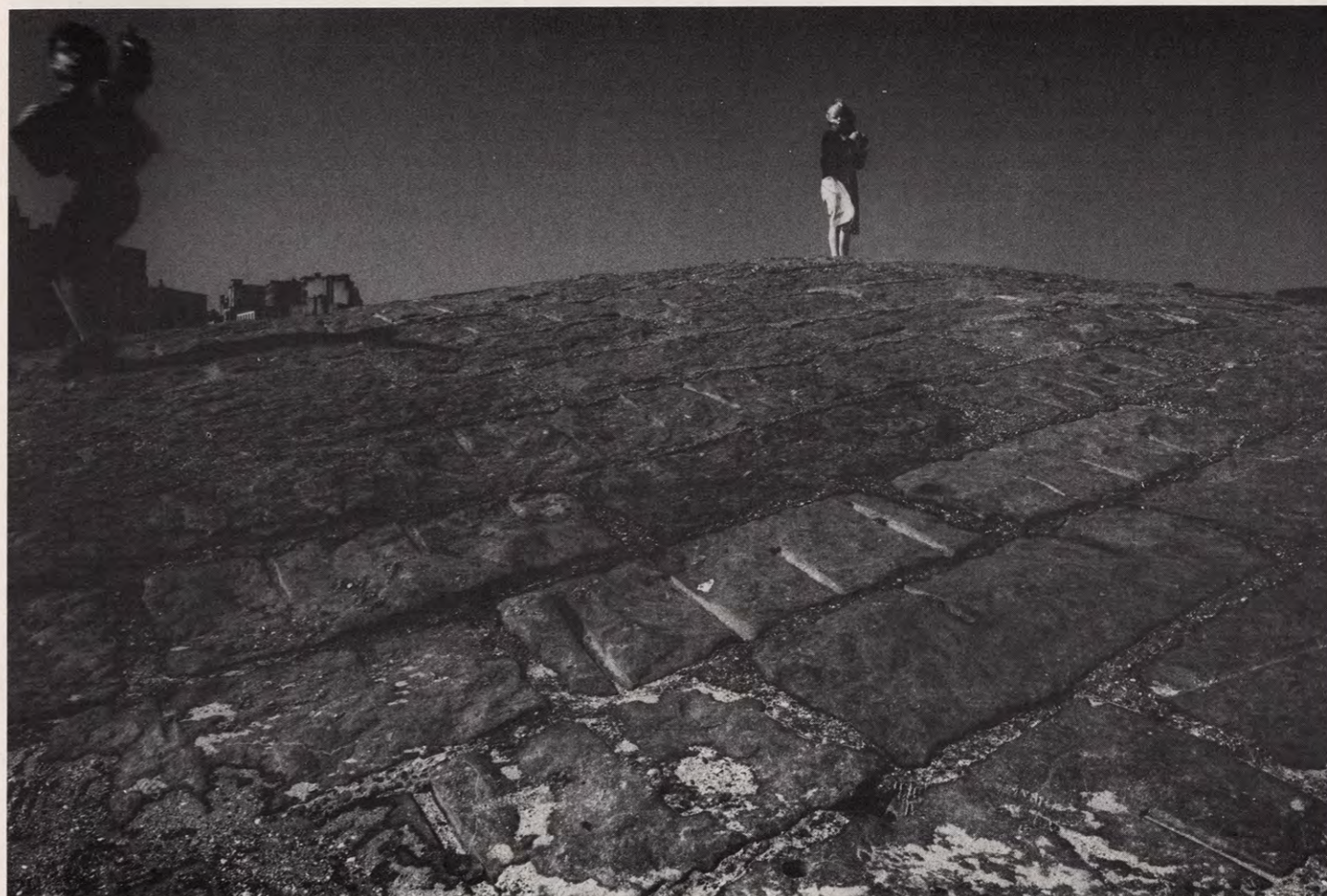
Ja, het is ergens toch een konstante wisselwerking tussen mezelf, de omgeving en de maatschappij. Tussen mezelf en de maatschappij en tussen de mensen in die maatschappij. Wat is uiteindelijk de functie daarvan? Waar gaan we naartoe? Mijn werk is misschien wel een beetje toekomstgericht. Ook omdat ik niet direkt in oude interieurs ga werken maar eerder in toekomstgerichte interieurs met betonstructuren en ritmepatronen.

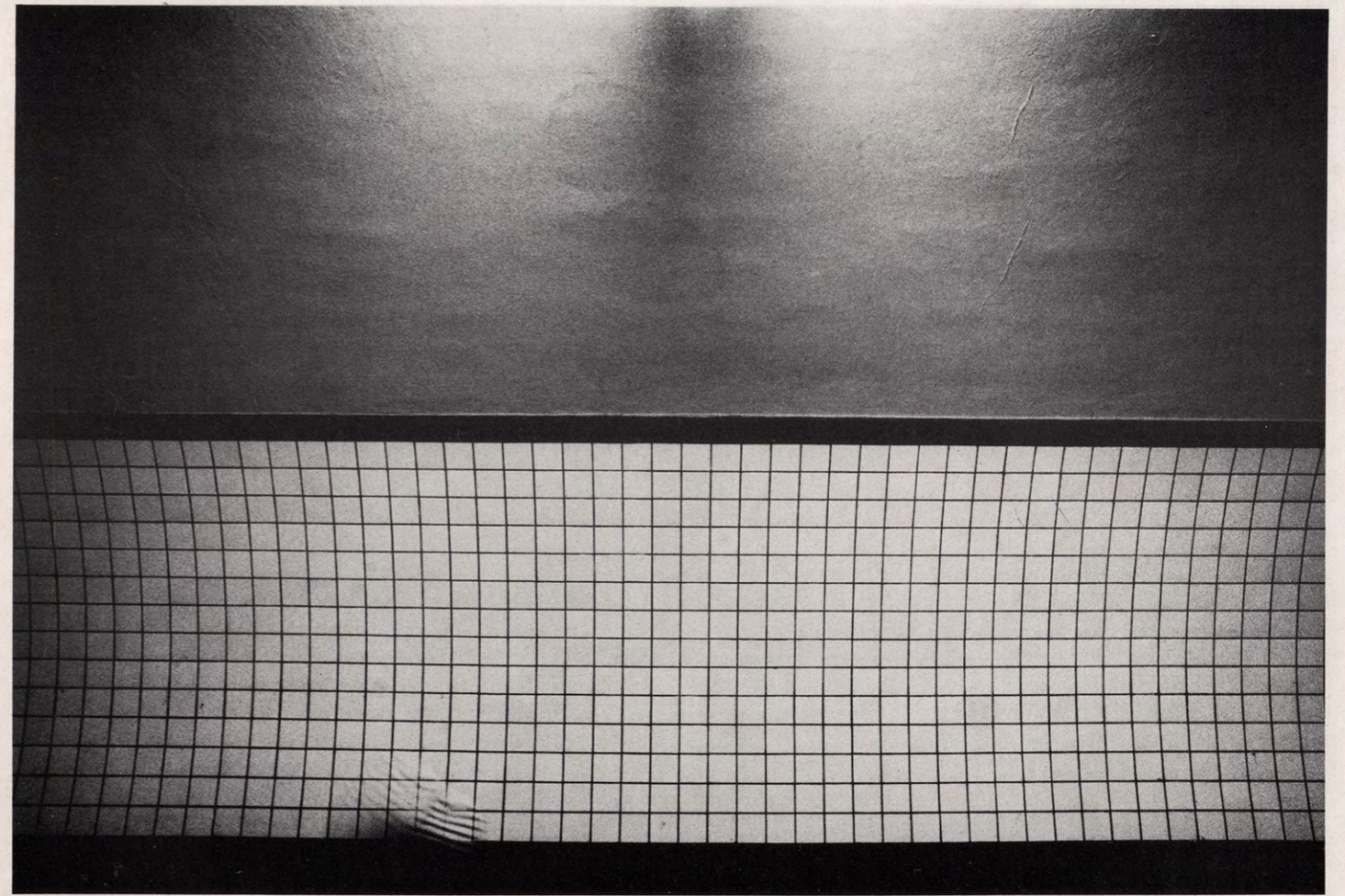
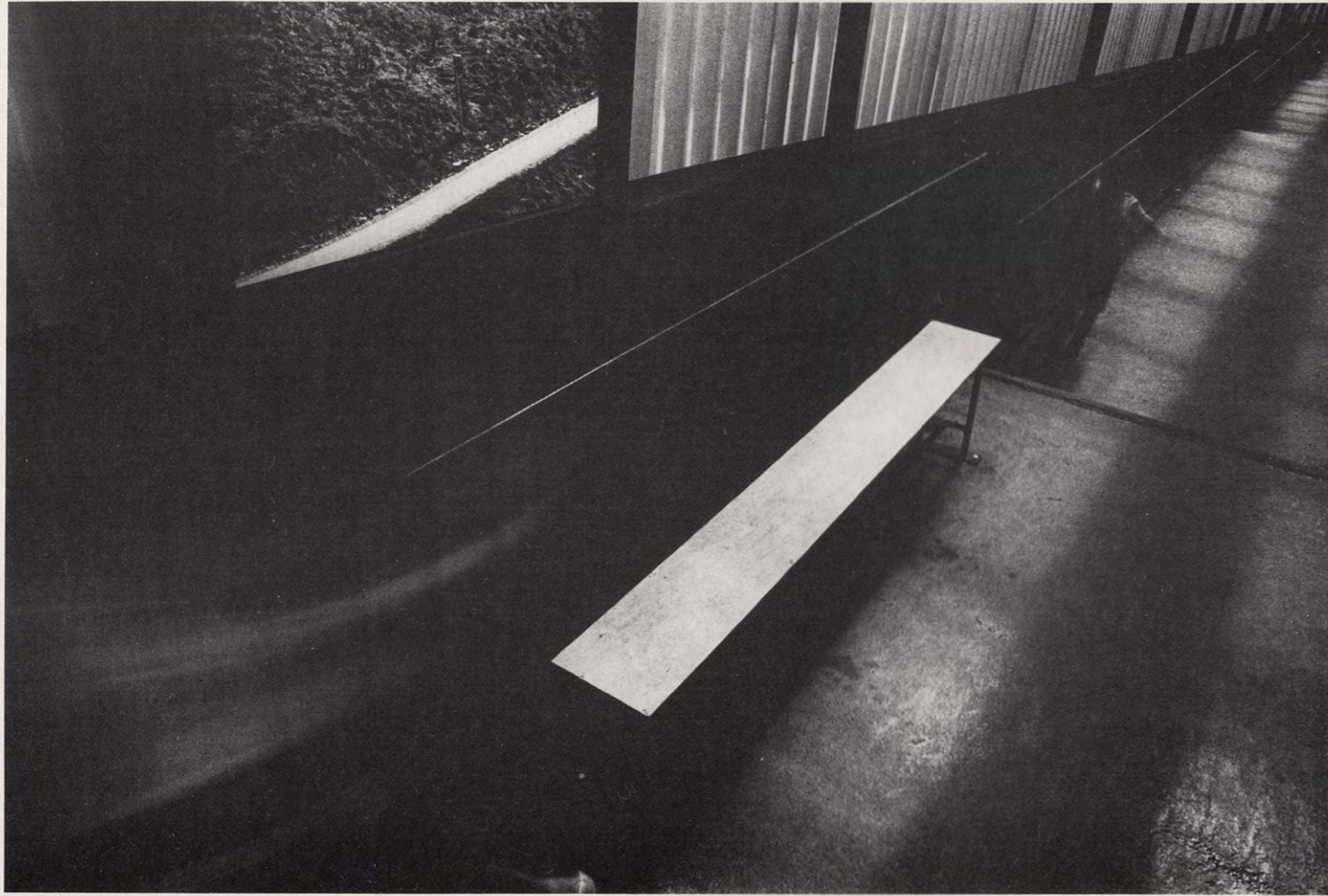
In je laatste werk introduceer je de mens. Die plaats je dan aan de marge van je beeld. Is dat een teken van schuchterheid of van weloverwogen beeldvorming?

Je hebt daar wel veel in gezien vind ik. Dat vind ik goed. Het is gewoon een verlengde van de beweging. Het is begonnen als beweging en die komt misschien wat schuchter in beeld. Ik weet niet of ik schuchter ben. Ik ben dat wel geweest maar dat went wel met de jaren. Maar ik denk dat het meer iets te maken heeft met de plaats van de persoon in de ruimte, in de omgeving. Het anonieme. Ergens het wegdrukken.

Heb je contact met je onderwerp? Nee. Totaal anoniem. Het is nooit geregisseerd. Zelfs niet als er echt mensen in beeld staan. Het is een kwestie van uren geduld hebben. Een opname bij mij duurt soms tot 3,4 uur.

Wacht je bepaalde situaties af? Voorzie je die?

Ja, ik begin meestal met de omgeving te kiezen waarin ik mezelf kan herkennen, projecteren. Dan regisseer ik dat, ik wacht gewoon tot die persoon op de juiste plaats staat. Dat kan wel eens mislopen ook. Mijn opnamen duren altijd minimum een uur, en op statief. Ik doe dus niet aan reportage.

Hoe ben je tot dat soort fotografie gekomen? Wanneer dacht je; in die richting wil ik mijn werk uitwerken?

Ik was op dat moment reeds vijf jaar bezig en maakte ik reeds foto's die regelmatig in de smaak vielen. Maar ergens volstond mij dat niet. Er was een weinig bewust proces. Op een dag maakte ik in Oostende een opname en op dat moment heb ik aangevoeld dat fotografie erens een totaalbeeld kan zijn, een totaalsfeer kan suggereren. Dat je enorm veel in één beeld kunt gaan brengen. Dat wist ik voordien niet, dat heb ik toen aangevoeld.

Had je in dat proces voorbeelden van andere fotografen in gedachte?

Ik denk dat dat heel persoonlijk gebeurd is. Niettegenstaande ik tamelijk goed geïnformeerd was.

Het aan de marge stellen van onderwerpen en personages in je beeldvorming, zit er daar geen gevaar in dat het een cliché wordt? Is het niet moeilijk om daarin steeds vernieuwend te werken? Ja, dat is wel moeilijk. Maar herhalingen werk ik bewust tegen.

Als je ergens naar toe trekt, heb je dan reeds bepaalde cadrages in je hoofd? Nee, nooit. Je hebt natuurlijk altijd en kele beelden waarvan je denkt die ga ik ooit nog eens maken, daar zoek ik al jaren achter. Ik zoek bijvoorbeeld al jaren naar een heel grote ruimte met zwart-wit tegels. Maar het is niet zo dat ik een schets maak en die dan uitwerk. Dat kan misschien wel eens in de toekomst. Ik denk trouwens dat mijn fotografie zal veranderen in de toekomst. Ik hoop het.

In welke zin dan?

Ik denk dat ik uiteindelijk bij het portret ga belanden. Ik moet dat voor mezelf nog uitmaken. Portretten, andere maar meer geregisseerde dingen.

Wat is voor jou belangrijker; een mooi uitgebalanceerd esthetisch beeld of een eenvoudig beeld met inhoud? Met esthetiek kan men geen leven vullen. Dus ik zou opteren voor het tweede. Of een combinatie van de twee. Als je in de fotogeschiedenis kijkt dan zie je dat bekende fotografen hun goede beelden op een krachtige manier naar voor brengen. Dat zal ook wel zijn redenen hebben denk ik.

Primeert de esthetiek op de inhoud in jouw werk?

Ik zou het niet durven zeggen. Ik heb misschien een iets te overdreven grafische vormgeving meegekregen voor een fotograaf. Maar dat is toch niet de bedoeling.

In welke richting zou je de inhoud van je werk situeren?

Er zit misschien een levensvisie in, een levensfilosofie, een uiting van mezelf. Dingen die ik moeilijk kwijt kan onder woorden. Mijn werk gaat dikwijls over kinderen, al dan niet bewogen. Het gaat ook over toekomstgerichte maatschappijbeelden. Er zitten ook veel scheidingen in. Er gebeurt iets in één gedeelte van het beeld, dat wordt dan onderbroken, en dan gebeurt er iets in een ander deel van het beeld. Ik denk dat iedereen dat tenslotte voor zich zelf moet interpreteren.

Er zit wel een dosis beklemming in je werk.

Die beklemming is misschien wel een konstante in mijn werk. En in mijn recent werk komt het wel meer uitgesproken naar voor. Dat is ergens een uitlaatklep voor beroeps en familiale omstandigheden. Dat heeft er wel iets mee te maken.

Jouw fotografie is tamelijk subjectief. In hoeverre hou je in je artistiek proces rekening met het publiek?

Ik hou daar niet zo veel rekening mee. Het publiek blijft wel heel belangrijk natuurlijk. Want zonder een direkte of indirecte appreciatie kun je gewoon niet verder. Het wordt wel steeds moeilijker om 30 foto's bij elkaar te krijgen. Je gaat meer en meer je eigen werk selecteren. Over 4 jaar deed ik mijn eerste tentoonstelling. Daar hing ik toen 30 foto's omhoog en dan verwachtte ik dat ik over 3,4 jaar er wel 30 zou bij hebben. Dan blijkt uiteindelijk dat je er geen 30 meer overhoudt. Je wordt altijd kritischer t.o.v. jezelf.

Hoeft er volgens jou tekst bij je werk? Voor mezelf niet nee.

En voor het publiek?

Nee, ik vind dat niet zo noodzakelijk. Ik vind juist zo plezant aan fotografie dat het zo universeel is. Het is een taal op zichzelf. Ik kan bijvoorbeeld de gedachtingang van een Japanner raden wanneer die gefotografeerd heeft.

Als je op stap gaat om te fotograferen, welke plaatsen zoek je dan op?

Ik ga meestal naar kuststeden, bij voorkeur casinosteden. Waarschijnlijk voor de sfeer die daar hangt. Ik zeg niet dat ik die altijd mooi vind maar die boeien me. Grootsteden en hypermoderne realiteiten zoek ik ook wel eens op. Autostrades vind ik ook wel fijn. er zit een konstante in. Ofwel zijn het grootsteden ofwel plaatsen die zich situeren rond de

grootstad.

Een bekend fotocriticus zei ooit dat men slechts kan bewijzen dat men een goed fotograaf is door zich te beperken qua onderwerp.

Ja, wat is een onderwerp. Een levensfilosofie is ook een onderwerp. Maar als er dan gesteld wordt, kijk jij bent een landschapsfotograaf of een portretfotograaf, fotografeer dan landschappen of portretten, dan hou ik daar zo niet van. Het valt me wel op dat fotografen sterker zijn in bepaalde dingen. Bijvoorbeeld Cartier Bresson. Er zit een duidelijk onderscheid tussen zijn foto's in reportagestijl en zijn landschappen. Ik vind dat die landschappen onder het niveau zitten van zijn ander werk. Men duwt graag de dingen in een hoekje. Jij behoort tot dat -isme en jij bent zo een fotograaf. Een mens verandert ook, ik zie niet goed in waarom een fotograaf niet mag veranderen.

Wacht een fotograaf die in een overgangsfase zit dan het best met tentoonstellen tot zijn werk terug op niveau is?

Ja, dat is een probleem. Ik vind ook dat sommige fotografen een beetje te weinig het kaf van het koren kunnen scheiden. Ze gaan produceren om tentoon te kunnen stellen. Ik vind als je fotografie zelf niet ernstig gaat nemen, je eigenlijk ook geen recht hebt op eerlijke reacties. Maar ik vind dat iemand die er wel serieus mee bezig is wel het recht heeft op eerlijke reacties. Maar dan kom je natuurlijk op het vlak van de fotokritiek hé. Dat is natuurlijk een heet hangijzer. Ik vind dat serieuze fotografen absoluut niet ernstig benaderd worden of zelfs niet benaderd worden.

Hoe zie jij de fotokritiek in België?

Ja, er zijn natuurlijk weinig fotocritici in België. Maar de mensen waar naar geschreven wordt kun je volgens mij opsplitsen in 4 categorieën. Op de eerste plaats natuurlijk naar het publiek dan naar de fotograaf, de verzamelaar en tenslotte naar de galerijhouder. En ik denk dat de laatste 2 meer aan bod komen dan de eerste twee. Volgens mij blijft het publiek regelmatig in de kou staan. En als het publiek dan toch iets te lezen krijgt dan is dat in heel lovende bewoordingen over die fotograaf. Daar heeft het niets aan natuurlijk, het publiek kan op die manier zijn normen niet vormen. We zitten wel in een situatie dat er in de opleidingen geen sprake is van betrekking met de fotografie. Vooral bij de basisstructuur van het onderwijs en zelfs heel weinig aan hogere instituten. Het onderwijs is nog steeds gebaseerd op het literaire. Terwijl de media steeds meer met beelden gaat werken. Dus de kloof wordt steeds

groter. Als je momenteel licentiaat kunstgeschiedenis specialiteit heden-daagse kunst wilt worden dan bestaat het nog altijd dat je totaal geen introductie krijgt over fotografie. Daar waar fotografie de jongste eeuw toch wel enorm sterk de plastische kunsten heeft beïnvloed. En dat wordt totaal verwaarloosd. Daar loopt het dus allemaal mis. Ik denk dat er een reactie moet gaan komen van de media. Ik vind dat er juist door het ontbreken van die basisstructuur een standpunt moet ingenomen worden door iemand die over fotografie schrijft en dat dat niet vrijblijvend mag zijn want daar heeft het publiek totaal niets aan.

Hoe is de toestand in België qua fotografie? Is er een opvolging van generaties?

Ja en neen. Er is een generatie van mensen die verdienstelijk geweest zijn voor de huidige toestand. Er is ook een generatie van dertigers die nu sterk aan het opkomen is. Dat valt wel op. En daartussen tussen de gevestigde en de jonge generatie, buiten enkele uitzonderingen, is er niets. Het is precies of de tijd daar is stil gestaan.

Er zit dus toekomst in de jonge Belgische fotografie.

Ja, waarom niet?

CURRICULUM

Opleiding : St. Lucas Brussel
TENTOONSTELLINGEN-----
Individueel
1979 C.C.Heusden-Zolder
1980 Hugo Minnen Dessel
1983 Galerie XYZ Gent

Groep (selectie)
1980 ICC Antwerpen
1980 Sterckxhof Deurne
1981 't Pepertje Diepenbeek
1982 Magic of Landscape Paule Pia Antwerpen. 't Pepertje Diepenbeek
1983 Een selectie 'Pepertje Gent en Luik

Werk in collectie
Sterckxhof --- 't Pepertje

K R I T I E K

Verrassend boeiend en merkwaardig fascinerend, een stil beklemmende gewaarwording na een eerste overzicht van het fotografisch werk van Jan Carlier. Logischerwijze zet een dergelijke spontane ervaring aan tot nadenken en de volgende denksynthese is niets meer dan het resultaat van de vraagstelling: waarom biedt de creatieve beeldtaal van J.Carlier mij een identieke prikkel als bijv. een Afrikaans Dan-Masker

DE FOTOGRAFIE ALS VADERLAND «Fotografen zijn het principiële oneens met elkaar», zegt men weleens in de wandelgangen. Dat is één van de redenen, waarom ik graag dit stukje over Jan in dit tijdschrift schrijf. Maar mijn belangrijkste argument was, dat een goede foto zien me nog steeds, en telkens opnieuw vreugde geeft in het leven. Zo ook met de foto's van Jan. Je ziet, geen oppositietaal vandaag.

We studeerden samen aan Sint-Lukas te Schaarbeek, en geven nu les aan hetzelfde instituut te Genk. Ik zag zijn werk evolueren van een zuiver grafische en estetiserende werkwijze naar een meer overdrachtelijke, metaforische visualisatie. «De Mens» komt ook steeds meer en meer achter het hoekje kijken. Soms zelf letterlijk. Indien we merken dat het onderwerp van de kille architectuur in zijn foto's domineert, is het dan niet, omdat Jan zijn plaats daar vooreerst is. Niemand, ook hij niet, gaat herhaaldelijk naar totaal vreemde plaatsen waar we ons niet thuis zouden voelen. Deze stelling opent de toegangsdeur tot de foto's. Konsekvent doorgetrokken betekent dit dat hij nooit iets zal fotograferen zonder een zekere link, binding gelegd te hebben met het zich thuisvoelen of juist het zich niet thuisvoelen ervan. De gevoeligheid van verstilde en uitgedunde omliningsen laten de betrokkenheid van Jan contrasteren met onze maatschappij en haar uiteindelijke zinloosheid. (Wan)orde in de samenleving uit zich in identieke patronen in zijn fotografie, maar dan moet je echt wel goed kijken. Fotografie is de kunst van het weglaten. Dat is een cliché. Toch is er geen betere term om het werk van Jan te karakteriseren. Wat kun je aftrekken voordat je helemaal niets meer overhoudt? Niets, op echte sterk intrigerende foto's na. Het is spannend en boeiend om het van nabij mee te maken. Velen zullen misschien op grond van deze gevoelens gaan provoceren (Dag Wim!) en het niet eens zijn met voorgaande. Maar ja, onze daden als fotograaf zijn eender, ook al verschillen argumenten en uitwerking. Dit verschil is trouwens essentieel: «omdat fotografen het principiële oneens zijn met elkaar». En dat is maar goed ook.

Johan Swinnen
Kunstfotograaf-fotorecensent

uit Ivoorkust? Deze stelling verraadt zonder twijfel een poging om een universeel schoonheidsconcept te ontdekken en vorm te zien krijgen, enerzijds in de utilitaire, machtverschaffende negerkunst, anderzijds in de luxueuze vrijblijvende optie van Carlier. De confrontatie stelt zich het scherpst wanneer menervaart dat én de primitieve en de beschaafde mens zich van vertrouwde milieu-elementen bedient om een totaal nieuw, bevrijdend beeld te scheppen. Jan Carlier illustreert op grandioze wijze dat het artistiek jonge medium fotografie perspektiefferuimende kwaliteiten bezit. Hij vermijdt het manipulerende doka-werk, hanteert in zuiverheid de fasen die een fotografisch kunstwerk eist en laat zijn produkten resulteren in compositorisch sterke, rationele realiteitsoverdrachten. Binnen de huidige kunstpraktijken, met hun onbegrensde uitdrukkingsvrijheid, is het overtuigend dat een ongedwongen beeldingsdrang een intensiteit kan bereiken die van discipline en van een ervaringsproces getuigt. Jan Carlier evoceert en suggereert tegelijkertijd en wel in die mate dat zij die zich tot interpreteren geroepen voelen, zichzelf kunnen zijn, zonder de creaties van J. Carlier geweld aan te doen. Vertrekend vanuit zijn ik weet hij zichzelf, in onze uitermate getechnologiseerde wereld, met zijn fototechnische apparatuur een waardige plaats te verwerven. Zijn creatief zien overstijgt namelijk de technologie omdat ze in functie van een plastische beeldbehandeling wordt gebracht. Carlier bewijst dat de fotografie een autonomie heeft bereikt die vooreerst uitstijgt boven het zogenaamde modeverschijnsel en daarnaast kan wedijveren met de traditionele kunstuitingen. Een dergelijke evaluatie kan aanleiding geven om het werk van Jan Carlier stilistisch te benaderen en na te gaan in hoeverre het aan een fotografische stroming beantwoordt. Carliers werk ontsnapt echter aan deze mythevorming, want hoewel hij ooit als landschapsfotograaf werd geregistreerd is Carlier er voor zichzelf van overtuigd nooit een landschap in beeld te hebben gebracht. Vanuit deze optiek is eerder de stelling opportuun dat hij met eigen denkbeelden, fantasieën en bovenal met grote consequentie, een fotografie biedt die sfeer oproept. Hij synthetiseert, harmonieert en herleidt een aantal vertrouwde beelden tot een algemeen geldend punt waarin verrassende merkwaardigheden compositorisch boeien en een fascinerende ervaring tot leven gebracht wordt.

Christine Adam Lic. kunstgeschiedenis.

Galerie XYZ

CARL DE KEYZER DIRK BRAECKMAN OKT. 1982

«Oktober 1982. Twee jonge fotografen, afgestudeerd aan de Gentse KOn. Academie voor Schone Kunsten te Gent hebben een nieuwe fotogalerie opgezet. Naam Galerie XYZ. Op de openingstentoonstelling tonen ze hun nieuwste werk.» Karel Van Deuren.

IP MAN VERGETEN WEG DECEMBER 1982

Als buitenlander heeft Ip Man in Vergeten «Vergeten Weg» gestalte willen geven aan het communicatieprobleem dat hij met zijn omgeving ondervindt. De buitenopnamen zijn stuk voor stuk spiegels van zijn subjectieve ervaringen van de wereld.» Diederik De Beir.

CARL UYTTERHAEGEN FEBRUARI 1983

«Voor mij is fotografie een samenbundelen van een beleven in een beeld, met als open mogelijkheid voor anderen er een beleven in terug te vinden of te projecteren.» Carl Uytterhaegen.

Flashback

HERMAN SELLESLAGS NOVEMBER 1982

«Selleslags leert ons kijken, maar we zien het toch nooit voor hij afdrukt wat er omgaat, we we zijn.» Karel Anthierens.

LIEVE COLRUYT ERITREA JANUARI 1983

«Lieve Colruyt toont op een directe en esthetische manier hoe het leven tussen de fronten in eritrea en bij het polisario verder zijn gang gaat. Het is een fotografie dat door een eigen reportagestijl het documentaire overstijgt.» Carl De Keyzer.

DIRK DE NEEF MOMENTS LIVED MAART 1983

«Photographs show people being so inefutably there and at a specific age in their lives; group together people and things which a moment later have already disbanded, changed, continued along the course of their independent destinies.» Susan Sontag.

«DUITSE WEEK» VAN DE FOTOGRAFIE IN GENT

Tijdens de «Duitse Week» eind april, worden in Gent niet minder dan zes verschillende tentoonstellingen aan duitse fotografie gewijd.

Begeleid door een mooie catalogus werden vijf ervan door het «Goethe Institut» naar de Gentse St. Pietersabdij gebracht. De zesde werd samengesteld door Pool Andries, wet. medewerker aan het prov. museum fotografie Stercks-Hof Antwerpen en toont actuele fotografie in de duitse bondsrepubliek.

«FOTOGRAFIE IN DEUTSCHLAND: HEUTE» gaat door in de KON. AC. v. Schone Kunsten te Gent, en toont werken van Thomas Anschütz, Verena Von Gagern, André Gelpke, Dagmar Hartig, Andreas Horlitz, Arno Jansen, Bernd Jansen, Hans-Martin Küsters, Reinhard Matz, Andreas Müller-Pohle en teslotte van Michael Schmidt.

In de St. Pietersabdij zal echter een heel historisch overzicht te zien zijn van duitse fotografie;

«ARCHITECTURFOTOGRAFIE UND STADTENTWICKELUNG 1850-1914» waarin unieke documenten over Hamburg, Berlijn, Frankfurt, München en Keulen getoond worden, zowel van onbekende fotografen als van zeer bekende namen als Franz Hanfstaengl (1804-1877) die pas op achtenveertigjarige leeftijd fotograaf wordt. Hij is zowat de bekendste Münchense portretfotograaf van de beginperiode van de fotografie. De Brugse beeldhouwer Frans Michiels, die in 1852 in Keulen gaat wonen ontpopt zich tot een specialist van panoramische opnamen en architectuurfotografie. Eén van zijn panoramische Rijnzichten is op deze tentoonstelling te zien.

In «KUNSTFOTOGRAFIE IN DEUTSCHLAND UM 1900» ziet men een prachtig overzicht van de fotografie die zich rond de eeuwwisseling in het esthetiserende «pictorialisme» koesterde. Het is een overtuigende artistieke allure zoals in het werk van Hans Watzek of Heinrich Kühn, of met de sterke portretten zoals TH&O Hofmeister of Hugo Erfurth en Rudolf Dührkoop. «FOTOGRAFIE IN DER WEIMARER REPUBLIC» toont samen met «FOTOGRAFIE IN DEUTSCHEN ZEITSCHRIFTEN 1924-1933» (waarin men originele pagina's vind uit tijdschriften waar fotografen aan meewerkten) een greep uit de fotografie van de jaren twintig en dertig. Met foto's van de eerste beeldjournalisten Eisenstaedt, Felix Man, Martin Munkacsy, Umbo zonder natuurlijk Erich Salomon te vergeten wordt een beeld van de tijdsatmosfeer aangegeven. Naast vormelijk werk van Renger Patzsch en Karl Blossfeldt,

vinden we uiteraard het werk van August Sander, die als fotograaf de mens uit de Weimar periode heeft vastgelegd, bijna als een antropologisch onderzoek van de hele duitse maatschappij. De laatste tentoonstelling «KÜNSTLER VERWENDEN FOTOGRAFIE HEUTE» geeft dan het hele gamma aan van actuele kunstenaars die sedert de jaren zestig fotografie al actief medium gebruiken in Duitsland. Namen als Bernd & Hilla Becher, Klaus Rinke en Gerhard Richter zijn bij bezoekers van tentoonstellingen en musea voor hedendaagse kunst uiteraard geen onbekenden. Interessant is ook dat sommigen, die zich nadrukkelijk als fotograaf uiteten, ook in deze tentoonstelling werden opgenomen: André Gelpke en Tun Rautert bvb. Eind april kan dus bijna een compleet overzicht van de duitse fotografie worden bekeken in de St. Pietersabdij en Gentse Academie : de fotofreak wordt weer verwend.

Mark Van Gijsegem.

«FOTOGRAFIE IN DEUTSCHLAND : HEUTE»

Kon. Ac. voor Schone Kunsten Gent Van 21 april tot 11 mei.

«ARCHITECTURFOTOGRAFIE UND STADTENTWICKELUNG 1850-1914»

«KUNSTFOTOGRAFIE UM 1900»

«FOTOGRAFIE IN DER WEIMARER REPUBLIC»

«FOTOGRAFIE IN DEUTSCHEN ZEITSCHRIFTEN»

«KÜNSTLER VERWENDEN FOTOGRAFIE HEUTE»

In de St. Pietersabdij te Gent, eind april.

Illustratie: «Industrie arbeiter» van Anneliese Kretshner, 1931 (Deutschen Zeitschriften)

Marrie Bot

De Rotterdamse fotografe Marrie Bot komt in mei 1983 haar fotoserie «RONDHANGEN» presenteren. Het wordt een reeks ongewone maar toch aangrijpende beelden uit het dagelijks leven.

Marrie Bot is iemand die het leven en de fotografie heel intens en consequent aanvoelt. Ze houdt niet van misbruiken zowel in het maatschappelijke leven als in de handel die rond het beroep fotograaf wordt bedreven. Ze gaat heel diep op zoek naar de essentie van de dingen. Om dat te bereiken doet ze liefst zo weinig mogelijk toegevingen. En dat komt ook heel duidelijk te voorschijn in haar fotografie. Ze houdt teveel van de mensen en de wereld om er misbruik van te maken. Een foto is voor haar in de eerste plaats een herinnering aan een intens contact met iets of iemand. Ze gaat op zoek naar het ongewone, het bijzondere in het dagelijks leven. De onderwerpen van haar fotografie zijn zaken waar je dagelijks aan voorbijloopt zonder ze op te merken. Die zaken merkt Marrie Bot wel op en registreert ze en voegt er haar persoonlijke maatschappelijke visie aan toe. Een portret is voor haar niet geslaagd als je daarbij ook niet ziet hoe die mens leeft of wordt geleefd. Hij is ook nooit een vreemde voor haar. Ze doet eerst de moeite om die persoon te leren kennen en pas dan te fotograferen. Daarom gelooft ze ook niet in het toeval; meestal wordt een bepaalde situatie afgewacht en pas dan wordt die gefotografeerd. Snapshots komen bij haar heel zelden voor. En als die dan toch voorkomen dan is dat geen gevolg van toevalligheden. «Als je op straat loopt gebeurt er ontzettend veel om je heen. Wil je daar iets van fotograferen dan moet je onderscheid maken in hetgeen zich aan je voordoet, om datgene wat voor jou de moeite waard is ook daadwerkelijk vast te leggen. Dat betekent dat je vooraf al moet bedenken welke keuze je maakt en eenmaal op straat een enorme concentratie om jouw keuze te onderscheiden in het geheel.»

De serie «RONDHANGEN» is ontstaan naast een serie die Marrie Bot maakte over processies. Daarvoor trok ze o.a. naar Spanje, Polen, Griekenland en Ierland. Hoe het precies tot stand kwam en hoe ze haar beroep ervaart, laat ik ze best zelf aan het woord.

INTERVIEW

Carl De Keyzer

Je noemt je reeks «RONDHANGEN», betekent dat dat je zomaar losweg fotografeert of ga je bepaalde plaatsen opzoeken?

Tussen de reizen van de bedevaarten waarin ik per jaar een maand of drie op reis ga, tussen die periodes waarin ik van de ene naar de andere plaats trek ga ik andere plaatsen opzoeken. Dan kijk ik op de kaart of er in de omgeving van die plaats waar ik zit misschien iets interessants is. En dan denk ik, nou daar ga ik maar eens kijken. Mijn reizen heb ik altijd liftend gedaan ook al vanwege gebrek aan geld. Dan ging ik vaak in een bepaalde plaats zitten en dan lifte ik van de ene plaats naar de andere. Ik loop op die manier de ganse dag rond. Zo ontstaat er dan af en toe een foto. Wat mij interesseert zijn de kleine dingen van het dagelijkse leven maar die net bijzonder zijn, maar waar je gauw aan voorbijloopt. Je ziet de dingen soms maar je ervaart ze niet bewust.

Wordt je naar bepaalde plaatsen gedreven?

Nee. Soms dacht ik, de naam van die plaats klinkt wel leuk en dan ga ik daar naar toe. Dat houdt steeds verrassingen in, maar ook veel teleurstellingen. Op een keer vertrok ik uit Huelva (Zuid-Spanje) naar een plaats die me door de naam, Torre de la Higuerra, erg aantrok. Met de lift wilde het niet al te best lukken dus moest ik met mijn rugzak drie uren door de hitte en het zand lopen. En toen ik er aankwam, bleek het een nieuwe badplaats in aanbouw te zijn. Daar was niks te beleven. Ik weet 's morgens nooit precies wat voor plaatsen en foto's het worden. Als je heel moe bent dan ben je niet in staat om je te richten naar buiten. Als je problemen hebt gaat het ook niet. Je moet jezelf als het ware helemaal leeg maken om in staat te zijn dat vele wat er op je afkomt van mekaar te kunnen scheiden. Dat is een noodzaak om dit soort fotografie te doen.

Wat interesseert je zo precies in de processies? Uit geloofsovertuiging?

Nee. In 1975 was ik toevallig in de Pyreneeën en kwam ik in Lourdes. Daar schrok ik van wat ik daar zag; een samenkomst van zieken en gehandicapten die met hun hoop en geloof komen en in een bad gestopt worden en water drinken met het idee dat ze weer

beter zullen worden. Dat is iets, dat staat zo ver van mij af, waarin ik mij niet kan verplaatsen. En tegelijkertijd hetzelfde Lourdes dat dan een commercie heeft van allerhande relikwieën en souvenirs. Ik dacht dat is niet mogelijk. Dat er zo'n profijt gemaakt wordt van mensen die veel leed te dragen hebben. Afgrijselijk, werkelijk waar.

Toen heb je het besluit genomen om er een reeks over te maken.

Ja, ik ben me toen gaan verdiepen in de massale bedevaarten in Europa. Vooral die plaatsen waar de mensen zich nog vernederen voor hun geloof. Daar heb ik de afgelopen zes jaar aan gewerkt om er een serie over te maken.

En daar ben je dan nu mee klaar. Ja, daar ben ik nu bijna mee klaar. Volgend jaar, denk ik, dat het naar buiten komt.

Je huidige tentoonstelling in Galerie XYZ heet «RONDHANGEN». Hoe kom je aan die titel?

Een titel bedenk ik nooit vooraf. Voor deze serie foto's kwam het verzoek ze onder één noemer te brengen voor een tentoonstelling in Nederland. Aangezien ik een afkeer heb van mystieke en grootsprakerige titels heb ik gekozen voor deze naam die refereert aan mijn werkwijze bij het ontstaan van deze foto's. Voor veel mensen is het onduidelijk wat ik doe op mijn reizen. Op hun vragen daarover zei ik altijd: «Ach ik hang gewoon wat rond.» Vandaar die titel. Werk je meestal in de vorm van reeksen of van afzonderlijke beelden?

Bij rondhangen zijn het echt allemaal afzonderlijke beelden. Daar heb ik nooit het idee gehad dat moet ooit een reeks vormen. Bij de bedevaarten wel. Terwijl ik tegelijkertijd vind dat ook bij een reeks elke foto een afgerond geheel moet vormen.

Als je iets ziet krijg je dan een automatische reflex of denk je nog even na over de bruikbaarheid van het beeld?

Over die bruikbaarheid denk ik ter plekke nooit na. Wel heb ik in gedachten de ideeën van waaruit ik werk. Dat maakt dat ik selectief kijk, zoals ik al eerder zei. Maar het terplekke reageren moet heel snel gaan. Het is impulsief reageren op situaties. Achteraf, thuis, bekijk ik in hoeverre ik erin geslaagd ben mijn ideeën te realiseren.

Speelt het dragen van een camera daar een rol in? Schrikt het af?

Het speelt, denk ik wel een rol. Maar het ligt denk ik meer aan het gedrag van de

interview

fotograaf of het afschrikt. Ik heb die ervaring niet. Veel fotografen willen zich er waarschijnlijk graag op voorstaan dat ze fotograaf zijn en demonstreren dat met grote apparatuur en blinkende koffers. Ik heb daar een afkeer van. Ik zie er daardoor voor de mensen minder uit als een «echte» fotograaf met mijn kleine linnen tasje en mijn kleine Olympus camera. Daarbij komt dat de meeste mensen graag op de foto willen. Kinderen willen graag poseren voor de foto. Maar daarna is hun aandacht voor jou weg en gaan ze verder met hun spel. Zodra ze merken dat je ze niet «mooi» op de foto wilt zetten gaat hun interesse over. Vanaf dat moment kan ik rustig blijven rondlopen, dan ben ik vrij onopvallend voor ze geworden. Zoals bij de foto van de «dans» met de twee meisjes in hun witte jurkjes. Die heb ik uren gevolgd, nadat ze aanvankelijk zelf naar me toe gekomen waren. Vol trots over hun feestjurken werd me gevraagd of ik ze op de foto wilde zetten. Dat was het begin.

Hoe behandel je meer direkter contacten, bij iemand thuis bijvoorbeeld? Het is niet zo dat als ik iemand zie, ik daar dan onmiddellijk een foto van maak. Als ik uitgenodigd word om iets te gaan drinken bij iemand, wat ik dan ook doe, dan denk ik op een gegeven moment, hier zou ik wel een foto willen nemen. Omdat ik me daar prettig voel, omdat ik dan iets wil registreren van aangename contacten die ik met de persoon op dat moment heb. Ik vraag ze dan of ik ze mag fotograferen. Als ze dat willen laat ik de persoon de keuze hoe en waar deze wil gaan staan of zitten. Ik regisseer dat niet. De mensen voelen zich op hun gemak, dat wil ik ook laten zien. Dat kun je vooral zien aan hun ogen. *«Fotograferen is een van de belangrijkste middelen geworden om iets te beleven en de schijn te wekken dat je meedoet.» Susan Sontag.*

Ja, die schrijft zoveel.

Krijg je als fotograaf niet vlugger de indruk dat je erbij hoort dan als gewoon toeschouwer?

Nee, ik ervaar dat niet zo. Op het moment dat je foto's aan het maken bent is er die onderlinge interactie heel erg nodig maar tegelijkertijd moet je in daad soms wel een stapje terugdoen om de boel te kunnen blijven overschouwen. Ik denk dat dat noodzakelijk is. *Hecht je een groot belang aan het documentaire karakter van je werk?*

Wanneer is een foto eigenlijk documentair? Daar is mijn inziens nog nooit een

goede definitie voor gevonden. Mij verbaast het altijd dat zodra een foto mensen en situaties laat zien men direkt over journalistieke of documentaire fotografie spreekt, terwijl daar mijn inziens in veel gevallen geen sprake van is. Ik zou als voorbeeld het vergelijk met de dichtkunst willen noemen. Wanneer een dichter bijvoorbeeld een landschap of een persoon beschrijft zal niemand het in zijn hoofd halen dat documentair te noemen, terwijl je toch al lezend een vrij exact beeld kunt vormen van het beschrevene. De kracht is dat er, bij een goed gedicht, tegelijkertijd meer opgeroepen wordt als het landschap of de persoon alleen. Dat is dan de verbeelding. De interpretatie ervan zal voor elke lezer ook verschillend kunnen zijn. Zo is het ook bij veel foto's, als ze beelden uit de dagelijkse werkelijkheid laten zien. Met mijn foto's van de reeks «RONDHANGEN» streef ik dat na. Daarom verzet ik me er tegen dat men die foto's als documentaire foto's omschrijft.

Wat betekent de esthetiek in je werk? In de fotografie waar in nu mee bezig ben gebruik ik de esthetiek om een beeld duidelijk helderder te maken en niet om de esthetiek op zich. Voor velen is het begrip esthetiek een negatief beladen term. Zeker als het foto's betreft die sociaal-maatschappelijke problemen laten zien, dan kom je vaak die vermanende vinger omhoog. Zoals bij bepaalde oorlogsfoto's van b.v. Mc. Cullin. Die foto's zouden dan te esthetisch zijn, terwijl die fotograaf juist bezig is zijn beelden zo duidelijk mogelijk te maken. De vraag is dan of een heldere beeldopbouw hetzelfde is als esthetiek: mooi om het mooi. Ik denk van niet. *Hoe ziet men je in Rotterdam? Als gewoon fotografe, als kunstfotografe of als een eigenaardig mens?*

Nou dat laatste kan me niet schelen. Er is hier altijd wel een discussie gaande of dat foto's die over het leven gaan of die wel of niet kunst zijn. Iemand die een portret schildert kan wel kunst maken en als je dan een portret fotografeert dan is het opeens documentair en dan is het geen kunst meer. Nou ik vind dat kortzichtig. Het gaat erom of je iets uit kan drukken en het beeldmiddel dat je daarvoor gebruikt dat zal mij een zorg zijn; elke vorm van fotografie kan een kunst zijn. Dat hangt van de kwaliteit af. *Dat «RONDHANGEN» is dat financieel haalbaar?*

Nou dat is eerlijk gezegd tobben hé. Ik zit ver onder het minimum dat men ge-

middeld van de bijstand krijgt. Of dat dus een bestaan heet.... De reizen maakte ik al liftend en overnachtend in de goedkoopste denkbare pensions. Met een stipendium van CRM (ministerie van cultuur) dat ik een drietal jaren kreeg kon ik op die manier werken. Voor mezelf stel ik niet zoveel eisen, maar dat zelfs de aanschaf van m'n materiaal problemen geeft, ja daar heb ik vaak wel moeite mee. Steeds weer met lege handen. Kijk, ik geniet van mijn werk, maar laat men geen romantische illusies koesteren over het bestaan d.m.v. vrije fotografie. De erkenning dat deze vorm van fotografie een vak is, lijkt nog ver weg. Met als gevolg dat de financiële kant zeer onderschat is. Er is weinig inzicht in het tijroevende werk dat deze vorm van fotografie (zowel waar het de opnamepraktijk als het donkere kamer werk betreft) met zich mee brengt. *Beschouw je de fotogalerijen als een noodzakelijkheid of als iets dat je erbij moet nemen?*

Nee. Ik hang graag in fototentoonstellingen en galerijen omdat ik vind dat die vorm van presenteren voor mij het beste is. Omdat de mensen daar veel meer rust hebben om te kijken dan als dat in een geïllustreerd blad komt. Het hoeft niet perse zo'n dure galerie te zijn, het kan ook in bibliotheken, culturele centra en musea.

Komen de bedoelingen over bij het publiek?

Dat is moeilijk te peilen. Je kunt nooit verwachten dat mensen de dingen precies zo interpreteren als je zelf bedacht had, zoals ik eerder zei bij m'n vergelijk met poëzie of andere beeldende vormen. Zodra een werk ruimte geeft voor verbeelding zal iedereen daar z'n persoonlijke gedachten over ontwikkelen. Bij mijn serie over de bedevaarten hoop ik dat het tot nadenken en discussie aanzet geeft. Meer kan ik niet verwachten. Ik koester niet de illusie dat mijn foto's in een keer een publieke opinie veranderen. Ik ben blij als het iets oproept dat tot nadenken stemt.

Wissel je soms van gedachten met andere fotografen of doe je alles alleen?

Nou, meestal en bij voorkeur alleen, hoewel ik door de jaren heen wel enkele fotografen heb leren kennen waar ik goed mee kan discussiëren. Maar privé heb ik vooral vrienden die niets met fotografie te maken hebben. En veel tijd heb ik niet hé. Of op reis, of in de donkere kamer. Een fotograaf is geen gezellig mens.

CURRICULUM KRITIEK KRITIEK

Tot 1976 grafisch ontwerpster, na studie vrij tekenen en fotografie werkzaam als fotografisch kunstenaar.

TENTOONSTELLINGEN-persoonlijk
1976 Kunstzaal Zuid/Erasmus Universiteit, Rotterdam

1977 : Canon Gallery, Amsterdam/Gallery Polit Art Nijmegen/Gallery Cliché, Parijs

1978 Galerie De Moriaan, Den Bosch
1979 Galerie Roussel, Perpignan/Chateau Nemours, Nemours/Le Monde Parijs

1980 De Kijkkist, Rotterdam

1981 Kunstzaal Hengelo, Hengelo/Kasteel Hoensbroek, Hoensbroek

1982 Galerie Perspektief, Rotterdam

TENTOONSTELLINGEN - groep

1978 Arles, France/Stedelijk Museum, Amsterdam/CRM-Foto '78

1979 Het Kruithuis, Den Bosch/Portfolio CRM/Canon Gallery

1980 Gallery Canon, Amsterdam/Gallery Canon, Parijs

1981 Foto '81 CRM/De Doelen, Rotterdam/Museum Fodor, Amsterdam

1982 Schooltent. CRM /Portfolio CRM/Museum Maassluis

PUBLICATIES

Portfolio's in diverse internationale foto-

bladen

1980 New Dutch Photography, Boek, Kosmos, Nederland

1982 Photographie in Europa, Heute, boek, Dumont, Duitsland

1982 Dictionnaire des photographes, boek Le Seuil, Frankrijk

STIPENDIA

1976 Reisbeurs CRM

1978-1979-1980- Beeldenkunst stipendia CRM

1981 Stipendium Amsterdams Fonds voor de Kunst

UITGAVE

1982 Doosje met tien fotokaarten.

CARL UYTTERHAEGEN

Van de vele fotobeelden die bijna dagelijks aan ons voorbijgaan zijn er die langer blijven «hangen». Dit is helemaal niet verwonderlijk.

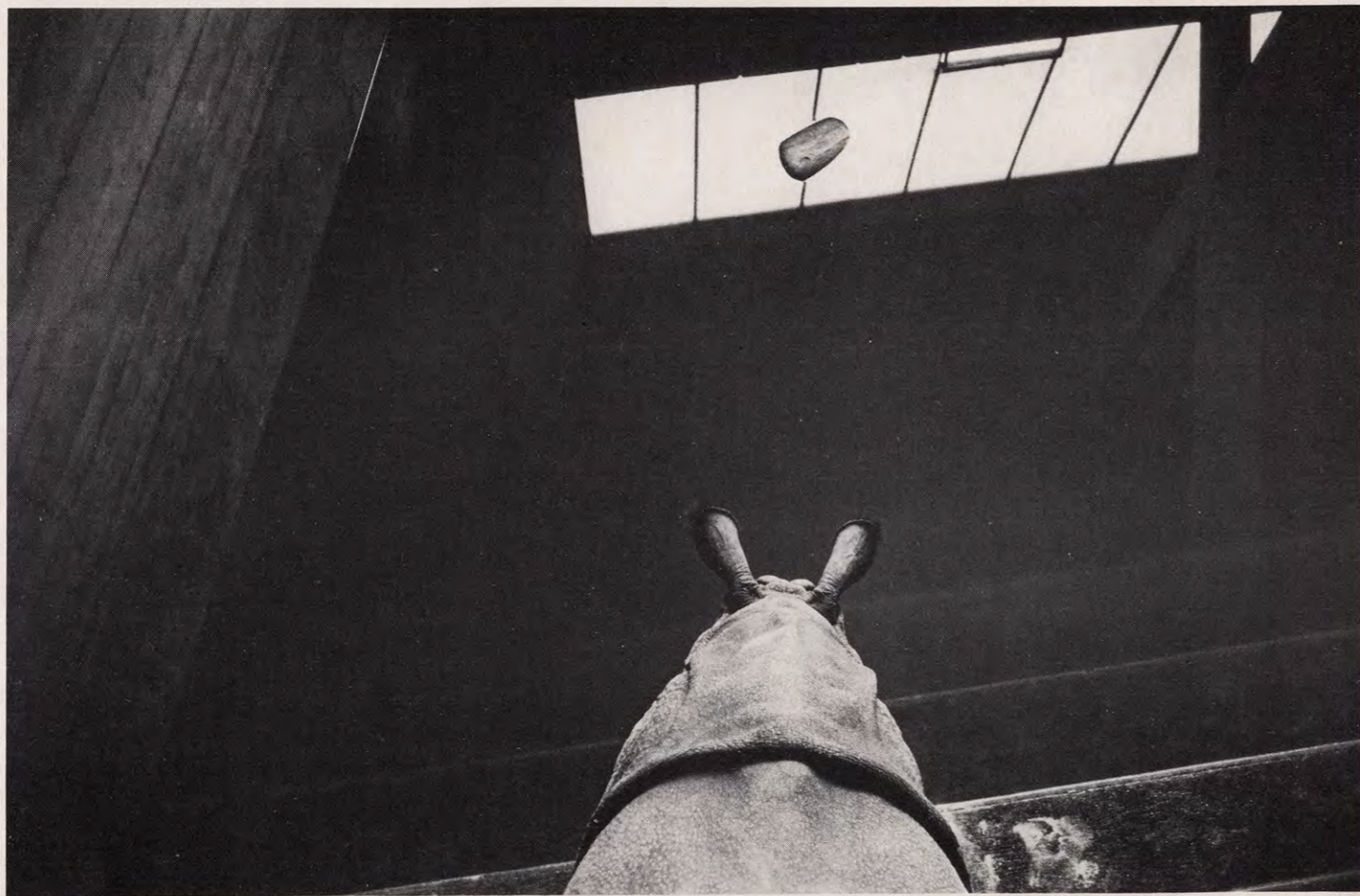
Al zijn namen op zich niet belangrijk, toch vormen zij de nodige schakel tot communicatie: Marrie Bot. Haar naam kon ik onthouden door de kwaliteit van de beelden die zij maakt; inderdaad een naam om te onthouden. Totaal onverwacht zouden we elkaar ontmoeten (een paar weken geleden). Eerlijk, ik was verheugd meer van haar werk te zullen zien. Kinderlijk verwachtte ik veel van deze ontmoeting. Teveel? In elk geval een te korte ontmoeting. We hebben gepraat, het gepraat van Hollanders werkt soms als zout op een slak, we hebben gediscussieerd, we hebben foto's bekeken. Een paar bedenkingen hebben zich gekristalliseerd. Ik wil ze neerschrijven voor wat ze waard zijn.

Marrie Bot maakt prachtige beelden dat staat buiten kijf. Prachtig omdat de fotografe, begrijpend wat het leven is, het dagelijks leven weergeeft in al zijn eenvoud. Volgens velen wellicht «te eenvoudige, ik kan dat ook» fotografie. Intuïtief voelt ze aan wat wel en wat niet niet dient vastgelegd te worden. Deze intuïtie, versterkt door observatie en inzicht, gecombineerd met topconcentratie geeft als eindresultaat Marrie Bot's foto's. Sommige beelden zijn echter moeilijker te bekijken omdat ze naar mijn gevoel te veel gebonden zijn aan de situatie ter plaatse en meer bij het bekijken in de galerie of in publicaties de klank en de kleur van het moment van opname ontbreekt. Met andere woorden ze overstijgen het anekdotische te weinig, een gebrek aan universalisme. Wellicht is dit te wijten aan de te emotionele keuze van de fotografe zelf. Een keuze die ze echter wel met de nodige, Nederlanders zo eigen zijnde, zelfverzekering verdedigt. (Waarom niet trouwens?)

De beelden van de reeks «RONDHANGEN» vragen ondanks hun eenvoud nochtans evenveel concentratie van de kijker als van de fotograaf bij de opname. Het zijn foto's om te bekijken en opnieuw te bekijken. Het zijn foto's waar men gewoonlijk te vlug aan voorbyschuift. (Zuiver esthetische beelden zijn zo veel gemakkelijker toegankelijk.) Hij of zij die ze maar éénmaal bekijkt, heeft er dan ook geen boodschap aan. Over goede fotografie zinnige zaken schrijven blijft een moeilijke opgave: duizende woorden zijn er nodig om te beschrijven wat gecondenseerd in een enig mooi beeld zit.

Op technisch vlak zou ik alleen willen opmerken dat de kwaliteit van de foto's er bij zouden winnen kleiner afgedrukt te worden.

Over samenloop van omstandigheden gesproken: wij zijn allebei met processies bezig (al is het op verschillend vlak), we stellen allebei rond dezelfde periode tentoon met «losse beelden». Ja, de Provenierssingel en de Proveniersterstraat gelijken misschien ook op elkaar?

ZOOLOGIES

Onlangs verscheen bij Delpire, beroemd Europees uitgever, het boek «ZOOLOGIES» van de Belgische fotograaf Michel Vanden Eeckhoudt. Het is een selectie van veertig foto's geworden uit honderden die hij gedurende zes jaar in de grootste dierentuinen van de wereld heeft bijeen gefotografeerd. Begonnen tijdens een paar familie-uitstapjes is al gauw de idee gegroeid om een serie op te bouwen.

Het familiebezoek aan de dierentuin is vaak een meer sentimentele aangelegenheid dan een kermisbezoek of het bijwonen van een voetbalwedstrijd. Ouders nemen hun kinderen naar de zoo mee om hen de «originelen» van hun reproducties te laten zien, misschien ook in de hoop om zo iets van de onschuld terug te vinden van die namaakdierenwereld die ze zich uit hun eigen jeugd herinneren. De dieren beantwoorden echter zelden aan deze herinneringen van de ouders terwijl ze voor de kinderen grotendeels en onverwacht overkomen als saai en slaperig. (Met dezelfde regelmaat van de roep van de dieren in de zoo, schreeuwen de kinderen hun vragen: waar is hij? waarom beweegt hij niet? is hij dood?). Men zou de, daarom niet noodzakelijk uitgesproken vraag van de

bezoekers kunnen samenvatten als volgt: waarom zijn die dieren minder dan ik van hen had verwacht? En deze niet uitgedrukte vraag is de moeite van het beantwoorden waard. Een zoo is de plaats waar zoveel mogelijk soorten dieren zijn bijeengebracht om te observeren en te bestuderen. In principe is iedere kooi een kader rond het dier dat erin zit. Bezoekers gaan naar de zoo om dieren te bekijken. Ze gaan van kooi tot kooi, eigenlijk net zoals bezoekers van een kunstgalerie die telkens voor een schilderij halt houden. Maar in de zoo is het beeld steeds verkeerd. Zoals een beeld buiten focus. We zijn hier zo aan gewoon geraakt dat we het nog nauwelijks opmerken. Of liever, de verontschuldiging gaat gewoonlijk de ontgoocheling vooraf zodat deze laatste niet wordt gevoeld. En de verontschuldiging luidt als volgt: wat had je verwacht? Het is geen dood object waar je naar komt kijken, het leeft. Het leidt zijn eigen leven. Waarom zou deze levenswijze samenvallen met de wens dat het dier zich zou laten zien? Deze redenering is onjuist. De waarheid is verrassender. Hoe je ook naar deze dieren kijkt, zelfs al is het dier juist onder je neus aanwezig terwijl het naar het publiek kijkt van achter de

tralies, dan nog ben je naar iets aan het kijken dat volledig gereduceerd werd tot marginaliteit. Zelfs je sterkste concentratie is niet genoeg om het dier zelf centraal te maken.

De beelden van Michel Vanden Eeckhoudt, die zich subtiel toespitsen op de miserabele leefsituatie van de dieren en ook op de ontmoeting met zijn «veroorzaker», de mens, geven tegelijkertijd een beeld van de onmogelijkheid tot deze ontmoeting. De dierentuin waar de mensen naar toe gaan om dieren te ontmoeten, te bekijken, te observeren, is eigenlijk het symbool van de onmogelijkheid van zo'n ontmoeting. Moderne zoos zijn een grafschrift bij een relatie die zo oud is als de mens zelf. Dat ze niet als dusdanig worden beschouwd, komt omdat men altijd de verkeerde vragen heeft gesteld. Op dezelfde wijze waren in de 19e eeuw publieke dierentuinen een onderschrijving van de moderne koloniale macht. De gevangenschap van de dieren was als een symbolische voorstelling van de verovering van alle verre en exotische landen. «Ontdekkingsreizigers» bewezen hun patriotisme door een tijger of olifant naar huis te zenden. Het ten geschenke geven van een exotisch dier aan de hoofdstedelijke zoo werd een

bewijs van de ondergeschikte diplomatieke relatie.

Zoos, realistische speelgoedieren, de uitgebouwde handel in afbeeldingen van dieren, dat alles is pas ontstaan toen dieren uit het dagelijks leven begonnen te verdwijnen. Men zou deze vernieuwingen als compensaties kunnen beschouwen. Maar in realiteit behoorden deze vernieuwingen tot dezelfde meedogenloze beweging die ook de dieren versnipperde. De dierentuinen, met hun theatrale dekors waarin wordt tentoongesteld, waren in feite demonstraties van de wijze waarop dieren werden gemarginaliseerd. Overal waar zulk een gedwongen marginalisering plaats grijpt, ghetto's, schipperskwartieren, gevangnissen, gekkenhuizen, concentratiekampen, vinden we gelijkenissen met de zoo. Maar het is gemakkelijk en te ontwijkend om de dierentuin als symbool te gebruiken. De zoo is niets meer dan een uitbeelding van de relatie mens-dier. De zoo kan niet anders dan ontgoochelen. Het doel van een zoo is de bezoeker de gelegenheid te bieden om dieren te bekijken. Maar nergens in een zoo kan een buitenstaander de blik van het dier ontmoeten. Ten hoogste blijft de blik van het dier gedurende een flits op de bezoeker gevestigd, om zich dan snel af te wenden. Ze kijken opzij. Ze staren in de verte. Ze nemen de dingen mechanisch in zich op. Ze zijn immuun geworden voor een ontmoeting omdat niets nog een centrale plaats krijgt in hun aandacht. Het zijn dieren zonder toekomst, opgesloten in hun gevangnissen. Al deze dingen worden, voor de aandachtige kijker, in een subtiel, esthetische zwart-wit fotografie verhaald.

Bij dit alles kent het cynisme van de mens geen grenzen. Het is zoals Michel Vanden Eeckhoudt opmerkte in een Frankfurterse zoo waar onderaan de tralies een hordje hing met opschrift: «Ziehier het gevaarlijkste dier van de gehele wereld, dat probeert om alle andere dierlijke soorten op aarde te vernietigen.» Achter de tralies hangt een spiegel.....

Marc Van Roy

Boek;
Titel: Zoologies
Foto's: Michel Vanden Eeckhoudt
Tekst: Claude Roy
Uitgever: Robert Delpire-Paris
Formaat: 29cm x 30cm- 92 bladzijden
Prijs: 1675 Bfr
Het boek is verkrijgbaar in de bookshop van Galerie XYZ

Tentoonstellingen worden verwacht in Parijs en Amsterdam in april en mei.

TENTOONSTELLINGSKALENDER

BELGIË

ESPACE PHOTOGRAPHIQUE CONTRETYPE.rue d'Espagne 103 Brussel
MEI : Adolphe Lacomble
GALERIE REFLEX
avenue des Klauwaerts 18 Brussel
20/4 tot 11/5 «Re-live the golden age of luxury train travel» Pierre Vanhoutte
FOTOGRAFIE CIRCUIT
FILMHUIS ANTWERPEN
Lange Brilstraat 12
APRIL ; Marc Beadle
C.C. TURNHOUT
Warandestraat 42
APRIL : Michiel Hendryckx
MEI : Marc Beadle
C.C.BORNEM
St. Amandsestw. 41
APRIL : Ludo Geysels
MEI : Michiel Hendrickx
C.C.STROMBEEK BEVER
Gemeenteplein
APRIL : Luc Pauwels
MEI : Ludo Geysels
C.C.LUCHTBAL ANTWERPEN
Columbiastr. 110
APRIL : Antoon Dries
Mei : Luc Pauwels

GALERIE XYZ

Brabantdam 110 Gent
1/4 tot 29/4 ; Jan Carlier
29/4 tot 3/6 Marrie Bot (Rotterdam)
GALERIJ 't PEPERTJE DIEPENBEEK
Peperstraat 60
15april tot 31 mei
Marlin Bridges, Ben Hansen, Rutger Ten Broeke.
DUITSE WEEK VAN DE FOTOGRAFIE
KON.AC.VOOR SCH. KUNSTEN GENT
van 21april tot 11mei
ST. PIETERSABDIJ GENT
eind april

LATEMSE GALERIJ
dorp St. Martens Latem
Frederick W.G.Linck
Carl Uytterhaegen

2.3.4 april
ONTMOETINGSCENTRUM HARELBEKE. Gaverstr. 8
Fotoimpressie van New York en Praag
Fotografie in de stedelijke academie

NEDERLAND

GALERIE PERSPEKTIEF
Stationssingel 19b Rotterdam
2/4 tot 6/5 : José Rodrigues
7/5 tot 3/6 : Michelle van Kemenade
Silvio Wolf
FOTOGALERIE 68
cultureel centrum kasteel Hoensbroek
5/3 tot 17/4 :Frans Bellen

FRANKRIJK

ESPACE CANON PARIS
Rud Saint Martin 117
30/3 tot 2/5 : Jacques Loic «Via»
30/3 tot 2/5 : Grand Prix Marie France de la photo 1983
4/5 tot 23/5 : Gary Sommer

DUITSLAND

PHOTOGALERIE COMPAGNIE
Lehmweg 29 Hamburg
18/4 tot 31/5 : Frank Peeters Antwerpen
Don Herron New York «Well known persons in bath»

Een nieuwe camera ? Een professionele fotouitrusting ?

Wij lenen u het nodige geld tegen een voordelig tarief. En zodra u zes maanden cliënt bent, geniet u een verminderd tarief. Zo steekt u een flinke besparing op zak waarmee u accessoires kunt kopen.

KREDIETBANK